

szesen 48.597 művelődési és szórakozási alkalmat nyújtottak.

Hübner József.

Jugoszláviai magyar iskolaügy.
A Sztójadinovics kormány tagjai több ízben (1936. okt. 23-24, 1937. április 28, szept. 2.) fogadták a magyarság képviselőit népkisebbségük érdekében előterjesztendő panaszai és kérelmeik meghallgatása végett. A kormány és a miniszterek minden alkalommal megígérték a panaszok és kérelmek alapos megvizsgálását és a lehetőségeken belül való teljesítését. Ígéretet kaptak a kisebbségi képviselők elsősorban a névélemzés eltörlésére és a magyar tanítói utánpótlás nehéz kérdésének rendezésére vonatkozólag.

A magyarság eleve nébe vágó névélemzés megszüntetéséről szóló rendelet többszöri ígéret ellenére, sajnos a mai napig sem jelent meg, bár szeptember 2-án Sztankovics földművelésügyi miniszter, akit a kormány a vajdasági ügyek tanulmányozásával bízott meg, hathatós közbenjárását újból megígérte. Stosovics közoktatásügyi miniszter állítólag tett is intézkedéseket, azonban ezeknek hatályát sehol és semmi-
ben nem látjuk, nem szólva arról, hogy ilyen rendelkezések semmiféle hivatalos lapban napvilágra nem jutottak. A névélemzést az iskolahatóságok továbbra is gyakorolják, ha talán nem is az eddigihez mért éles formában.

Nem oldják meg a kormány intézkedései a magyar tanítókérdést sem. Az S. N. 31.034/1937. sz. közoktatásügyi miniszteri rendelet megnyitja ugyan újból a belgrádi tanítóképző első osztályának három éve beszüntetett, s akkor is csak egy évig fennállott magyar tagozatát s megengedi 20 jugoszláviai magyar tanuló beiratkozását. Azonban ennek a rendeletnek a jövőre kiható érvényét maga a miniszter sem állítja, mert „ezt nem lehet előre kijelenteni.” Eltekintve attól, hogy évenként 20 új

tanító nem pótolja azt a hiányt, amit a nyugdíjazott, elbocsátott, kiöregedett magyar tanerők száma a délvidéki magyar oktatásban jelent, — még ez a szám is a mindenkori politikai helyzet függvénye és politikai alkudozások tárgya lesz.

Mind a névélemzés, mind a tanítóképzés, általában az egész jugoszláviai magyar oktatás ügyének a rendezésére biztos alapot csak a Saint-Germain-en-Lay-ben kötött kisebbségvédelmi szerződésnek a becikkelyezése és rendelkezéseinek törvénnyel való biztosítása adna. Erre egyelőre sok kilátás nincs.

(A-y.)

Külföld.

Elzász-Lotharingiában ismét fellángoltak az iskolaügyi harcok, amidőn Ruch püspök az iskolakötelezettség meghosszabbítása alkalmából hevesen támadta a laikus iskolát.

Az 1936. évi augusztus 9-iki törvény előtt, mely az iskolakötelezettséget 14 évre emelte, ezen tartományokban (departements recouvrés) az iskolalátogatás 14 éves korig volt kötelező a fiúk, 13 éves korig a leányok számára. Emelt törvény ezt a korhatárt 1—1 évvel emelte. Ez az intézkedés Elzászban hallatlan tiltakozást váltott ki. A klérus és a jobboldal csatába szálltak a Népfront kormányával.

A Népfront viszont szemére veti a „reakcionáriusoknak”, hogy az iskolaügyi kérdés csak ürügy volt számukra a Népfront támadására, amely helyett még Hitlert is inkább elfűrnék (Plutot Hitler que le front populaire!). A Népfront nem enged és mindenképp keresztül akarja vinni az iskolakötelezettség meghosszabbításáról szóló törvényt.

A kérdés megértéséhez tudnunk kell, hogy Elzász-Lotharingiában még ma is az 1850-iki Falloux-féle törvény van életben, mely az elemi iskolában a választást kötelezővé teszi az iskolakötelezettség egész tartamára; a heti 30 órából 4 óra hittan. A hittan a ta-

nítóképzőintézetbe való felvételi vizsga kötelező tárgya.

ga.

Svájc. A zürichi kantonban a tanítóképzésnek következő új rendje van előkészületben. Az alsó képző a középiskola 3. osztályához kapcsolódik, az egyetemes művelődési anyagot közvetíti és a végleges pályaválasztást megkönynyítendő, előkészítőben bevezet a pedagógiai ismeretekbe. A felső képző saját szervezettel felruházott hivatásbeli intézmény, amely valamennyi többi előkészítő intézet tanulóit befogadja és ezzel a tanítóképzés egységét biztosítja. Az új javaslatnak előnye még, hogy csupán a kereteket állapítja meg és lehetővé teszi a részleteknek módosítását a szerzendő tapasztalatok alapján.

kf.

Bulgária. Dr. Darányi Gyula egyetemi tanár a Bulgáriában és Törökországban végzett tanulmányútjáról szóló előadásában többek között elismeréssel emlékezett meg a két országnak egészségügyi intézményeiről. Kiemelte, hogy a tanítók két éven keresztül heti két órában részesülnek egészségügyi oktatásban. Ugyanígy a középiskolák tanulói, akiket orvosok vezetnek be az egészségtani ismeretekbe.

kf.

Jugoszlávia. A szabadkai fiúgimnáziumban a tanulóknak egyéni megfigyelése és értékelése érdekében jellemlapokat vezetnek, amelyeknek bejegyzései a következő pontokra vonatkoznak:

1. Általános rátermettség. Alkalmas-e a tanulásra, vagy sem? Határozatlan képességű-e? 2. Egyes tantárgyakban megnyilatkozó különös képesség. 3. Intelligencia. 4. Megfigyelőképesség. 5. Emlékezőtehetség. 6. Képzőerő. 7. Figyelem, munkakedv. 8. Egyes tantárgyak iránti érdeklődés. 9. Állandóság és kitartás a munkában. 10.

Munkaközben megnyilatkozó önállóság és termelőképesség. 11. Miként végzi munkáját a tanuló? Rendszeretete és pontossága a kötelességteljesítésben. 12. Milyen tárggyal nem tud megbirkózni? Ennek okai: hanyagság, hiányos előképzettség, avagy képesség hiánya? 13. Olvasmányok, minőség és mennyiség szerint. 14. Fogalmazóképesség. 15. Magaviselet az iskolában és iskolán kívül. 16. Milyen indítókok irányítják? 18. Igazat beszél-e? Milyen magatartást tanúsít társaival szemben? Van-e kedve a közös munkához? 19. Van-e akaratereje ahhoz, hogy megjavuljon, hogy eddigi hibáit legyőzze? 20. Kihez szeretne hasonlónak válni, mi szeretne lenni? 21. Környezetéből ki van rá a legnagyobb hatással? 22. Vérmérséklet. 23. Lakásviszonyok, a házi nevelés körülményei. 24. A tanuló egészségi állapota. (Napló-Subotica).

A történelem tanításnak Szovjet-országra való újjászervezéséről olvassuk A kommunista nevelési mozgalomért c. (Sa Komunisticeskoje Prosvecenije) lapban a következőket: Az eddigi bolsevista történészeket, mint Pokrovski, Bucharin, Demjan Biedny, mert a szlávokat, főleg az oroszokat úgy tekintik mint alacsony kultúrfokon levő fajt, mellőzik. Az eddigi felfogással szemben mostantól kezdve úgy kell beállítani a 1988-ban Szent Vladimir herceg által bevezetett kereszténységet, mint „progresszív jelenséget az orosz nép történetében.” Hasonlóképpen mint haladást kell tárgyalni a független hercegségeknek egyesítését a moszkvai hercegek uralma alatt. Minin és Podzsarszki harca a beözönlő lengyelek ellen komoly népi mozgalom, mely a lengyel-svéd járom alóli felszabadulást és az orosz nemzeti államná való alakulás kezdetét jelenti. Ehhez a végleges lökést Napoleon 1812-es legyőzése adta meg. A cárok tárgyalásánál meg kell

említeni Nagy Péter cár haladászellemeű szerepét.

(ga.)

Japán. A legújabb hivatalos megállapítás szerint szinte ijesztő mértékben szaporodik a rövidlátók száma, amely ma már a 20 millió körül mozog. Minthogy ez a fogyatkozás rendszerint a gyermekek 10. életévében jelentkezik és a sorozások alkalmával is megnyilatkozik, a belügyminisztérium szigorúan elrendelte, hogy a tankönyvek, ifjúsági könyvek és folyóiratok ezentúl csak nagyobb szedéssel kerülhetnek forgalomba.

(kf.)

Francia Marokkóban 3 fajta iskola van: európaiaknak, mohamedán benszülötteknek és zsidó benszülötteknek.

Az európaiak iskolája úgy működik, mint a franciaországi iskolák: francia, spanyol és olasz tanulók látogatják.

Kevés mohamedán iskola van, pedig sok a gyermek s így közülük sokan nem járnak iskolába. A tanítás itt könnyebb, mint a másik iskolatípusban. Franciát s kevés arabot is tanítanak. A tanerők franciák, néhány arab is van közöttük, de arab tanítónő ismeretlen. Lányok nem igen látogatják az iskolákat. Casablanca-ban pl. 3 fiúiskola mellett csak egy leányiskola van. A leányok keveset tanulnak, inkább varrnak.

A zsidó iskolák a Zsidó Világszövetséghez tartoznak, melynek sok országban vannak iskolái. Franciát és kevés hébert tanítanak. Tanerők majdnem kizárólag zsidók.

Amíg a francia s arab tanerőket a

a marokkói kormány fizeti. addig a zsidó tanerők csekély dotációjukat fenti szövetségtől kanják.

A 212,500 főnyi európai lakosság 322 tanítóval és 424 tanítónővel a 4.500.000 arab lakos pedig 180 és 60 tanerővel rendelkezik. (Internacia Ped. Rev. 1936. 1. sz.) ga.

A svéd filmipar 12 év óta serényen dolgozik, hogy a filmet bevezesse a svéd iskolákba. Az oktatófilm-katalógus 2800 filmről tanuskodik. Már a falusi iskolákba is bevonult a film. A svéd filmek más országok iskoláiba is utat találtak. (Pl. 150 filmet szállítottak már Amerikába). Anglia a dominiumok számára is tett rendelést. A magyar Fejős Pál múlt évben jött haza Madagaszkarból, hől a Svéd Filmiparnak 20 ezer méter hosszú filmet készített. (Internacia Ped. Rev. 1936. 3. sz.) ga.

Mindenki isméri a német *Jugendherberge*-ket, de kevesen tudják, hogy ez nem is állami, hanem magánintézmény. Ezeket egy egyesület, melynek 142 ezer tagja van, tartja fenn. Számuk 2210; 1935-ben 6 millió német ifjú aludt meg. Évkönyvük (Deutsche Wanderschaft) 61,970 példányban jelent meg.

A magyar diákszállókat is át kellene szervezni, szaporítani, hogy végre a magyar diákság, főleg pedig iparos ifjaink olcsón bejár hassák az országot s megismerhessék hazájukat. (Internacia Ped. Rev. 1936. 3. sz.) ga.

Hibaigazítás. Lapunk 6—7. számában a 388. o. felülről 12. sorban 1866 h. olv. 1868, 435. o. alulról a 20. sorban Irinyi h. olv. *Zrinyi*.